

Студент 4 курсу
факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ ім. С. Кузнеця

СУЧАСНИЙ СТАН САНАТОРНО-КУРОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Анотація. Виявлено та обґрунтовано необхідність існування потужного санаторно-курортного комплексу на основі аналізу динаміки стану здоров'я населення. Розглянуто сучасний стан та перспективи розвитку санаторно-курортної діяльності в Україні.

Аннотация. Выявлена и обоснована необходимость существования мощного санаторно-курортного комплекса на основе анализа динамики состояния здоровья населения. Рассмотрено современное состояние и перспективы развития санаторно-курортной деятельности в Украине.

Annotation. Based on the analysis of the dynamics of public health the need for a powerful health resort complex is identified and justified. The current state and prospects for the development of the health resort activities in Ukraine are considered.

Ключові слова: санаторно-курортна діяльність, санаторно-курортний заклад, лікування.

Лікувальні властивості багатьох природних факторів відомі з давніх часів, коли примітивні споруди для водолікування в місцях виходу мінеральних вод були свого роду прототипами бальнеологічних курортів. Інформація про лікувальні властивості деяких вод поширювались далеко за межі відповідних місцевостей, приваблюючи багатьох туристів. В Україні санаторно-курортна справа є одним із найдавніших видів рекреації, яка зародилася у XVI столітті, оскільки в 1596 році виник перший санаторій "Шкло" (Львівська обл.) [1].

На території України відкрито більше 500 джерел мінеральних вод, на базі яких функціонують близько 500 санаторно-курортних установ, серед яких: 50 курортів, понад 20 лікувальних закладів, близько 40 заводів по розливу мінеральних вод. Серед виявлених 104 родовищ лікувальних грязей 57 родовищ відносяться до перспективних. Загальна довжина всіх природних пляжів Азово-Чорноморського узбережжя становить 1 160 км, а їх нормативна разова місткість складає 4,2 млн осіб [2].

Передумовою і запорукою майбутнього розвитку лікувально-оздоровчого туризму є функціонування санаторно-курортної інфраструктури України. У зв'язку з цим тема є актуальною та потребує подальшого дослідження.

Санаторно-курортна діяльність за своєю специфікою стала предметом дослідження багатьох українських вчених: І. Артюхової, Г. Казачковської, Н. Коніщевої, О. Любіцевої, В. Павлова, Н. Фоменко Л. Черчика. В їх наукових розробках висвітлені сучасні економічні та організаційні питання в сфері санаторно-курортної справи. Однак недостатньо уваги приділено особливостям розвитку санаторно-курортної діяльності в Україні. Метою статті є аналіз матеріально-технічної бази санаторно-курортної діяльності в Україні.

На початку третього тисячоліття однією з головних проблем у всьому світі визнано незадовільний стан здоров'я людей на фоні забруднення навколишнього середовища. Так, кількість зареєстрованих випадків захворювань у 2011 році досягла 33 080 осіб, що на 5,2 % більше за 1994 рік. Найбільш розповсюдженими хворобами є хвороби органів дихання, хронічні неінфекційні хвороби, ендокринні захворювання, травми, отруєння, хвороби нервової системи, зляккісні новоутворення, також соціально небезпечні інфекційні хвороби, що наведено на рис. 1 [3].

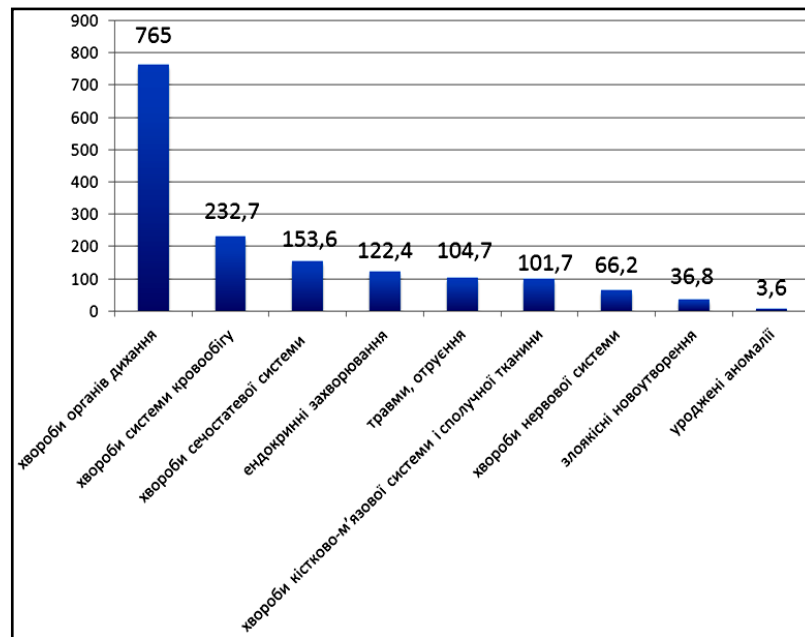


Рис. 1. Захворюваність населення України станом на 2011 рік, тис. осіб

Значний рівень захворюваності та поширеності хвороб серед населення позначається на показниках інвалідності. В Україні у 2011 році нараховується 2,71 млн інвалідів, крім того, діти-інваліди складають 6,1 % від загальної їх чисельності. З них 28,3 % із вродженими аномаліями, 28,1 % із хворобами нервової системи і 14,4 % із розладами психіки та поведінки [3]. Такий стан загострює потребу державної підтримки розвитку санаторно-курортних закладів.

Зросла кількість дитячих закладів оздоровлення та відпочинку з 5 884 осіб у 1995 році до 17 703 у 2011 році. У зв'язку з цим у 2011 році порівняно з 1995 роком збільшилась кількість оздоровлених осіб на 49,5 %. Найбільша кількість оздоровчих закладів розташована в АР Крим (543 об'єкти), в Одеській обл. (427 об'єктів), у Донецькій обл. (332 об'єкти). Найменша кількість оздоровчих закладів функціонує в Чернівецькій області, яка має 3 курортні поліклініки, 6 бальнео- та грязелікарень, 27 будинків відпочинку, 253 пансіонати відпочинку, 1 947 баз та інших закладів відпочинку [3].

Однак у цілому Україна займає провідне місце в Європі за рівнем забезпечення природними лікувальними ресурсами в санаторно-курортному лікуванні та реабілітації. На 2011 рік в Україні нараховувалося 453 санаторія (15 % від її загальної чисельності) та 55 пансіонатів (2 %), що проводять лікування, 224 санаторія-профілакторія (7 %), 280 будинків та пансіонатів відпочинку (9 %), 1 947 баз відпочинку (66 %), 21 заклад 1- та 2-денного перебування, що наведено на рис. 2.

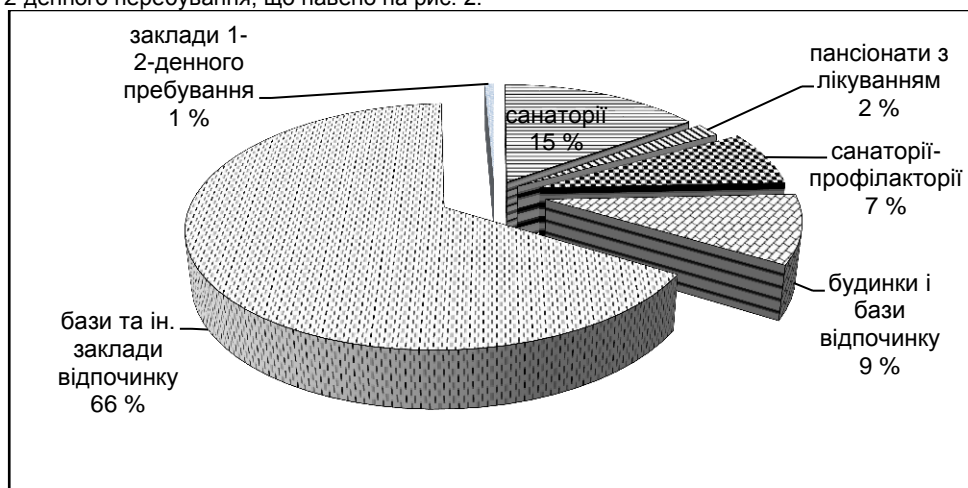


Рис. 2. Кількість санаторно-курортних закладів в Україні у 2011 році

Як видно на рис. 2, найбільшу частку займають бази та інші заклади відпочинку. Пансіонати та санаторії-профілакторії мають значно меншу частку. Це обумовлено тим, що санаторії не будувалися з часів СРСР, тому потребують пильної уваги держави та приватного сектору із забудови та розробки генеральних планів їх розвитку. Крім того, за останні роки спостерігається тенденція до зменшення кількості деяких санаторно-курортних закладів, що зображено на рис. 3.

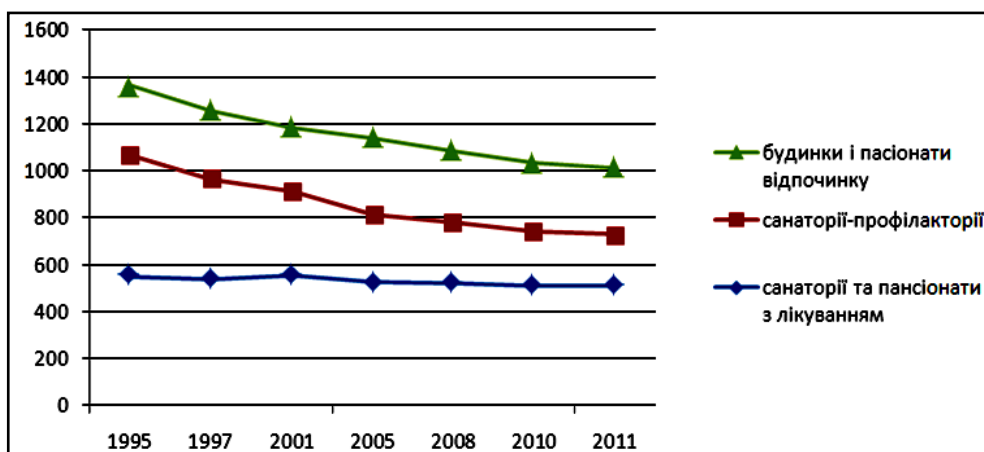


Рис. 3. Кількість санаторно-курортних закладів в Україні з 1995 по 2011 роки

Як видно з рис. 3, показники кількості санаторно-курортних закладів значно зменшились порівняно з попередніми роками. Кількість будинків і пансіонатів відпочинку зменшилась на 7,9 %, кількість санаторіїв-профілакторіїв – на 56,7 %, санаторії та пансіонати з лікуванням залишились майже незмінними (зменшились на 4,8 %). Це зумовлено відсутністю матеріально-технічної бази, яка потребує значних капіталовкладень у розвиток та реконструкцію діючих курортів, а також у облаштування нових курортів.

У зв'язку з цим значно зменшилась чисельність оздоровлених осіб. Так, у 2008 році чисельність оздоровлених досягла максимального значення – 3 592 особи і почала поступово зменшуватись. У 2011 році показники кількості оздоровлених осіб досягли мінімального значення та склали 2 942 особи.

Не дивлячись на незадовільний стан санаторно-курортної інфраструктури в Україні, поступово розвивається лікувальний туризм.

Кількість іноземних громадян, оздоровлених протягом 2010 – 2011 років на території України складає 393 039 осіб. З країн далекого зарубіжжя прибуло 13 002 осіб, серед них оздоровлених осіб: з Польщі – 4 901 особа; з країн СНД (крім України) – 380 037 осіб; з Російської Федерації – 291 533 особи.

Таким чином, незважаючи на стійке зростання кількості відпочиваючих в останні роки, сучасний стан санаторно-курортного комплексу України може бути оцінений як недостатньо стабільний. У той же час матеріально-технічна база санаторно-курортних закладів, асортимент і якість послуг гірше, ніж на світовому рівні, що знижує конкурентоспроможність санаторно-курортного комплексу України.

Розвиток санаторно-курортного комплексу необхідно забезпечити на основі ефективного використання рекреаційного потенціалу України та лікувальних ресурсів, а також забезпечення підтримки соціально-економічних інтересів і екологічної стійкості регіону.

Наук. керівн. Лола Ю. Ю.

Література: 1. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія : навч. посібн. / Н. В. Фоменко. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с. 2. Про Основні напрями розвитку санаторно-курортного і туристського (рекреаційного) комплексу Автономної Республіки Крим до 2010 року : Постанова Верховної Ради Автономної Республіки Крим № 849-3/04 від 17.03.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon2.rada.gov.ua/. 3. Масляк П. О. Географія України : навч. посібн. / П. О. Масляк, П. Г. Шищенко. – К. : Зодіак-ЕКО, 2002. – 432 с. 4. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>. 5. Санаторно-курортне лікування, організований відпочинок та туризм в Україні [Електронний ресурс] // Статистичний бюлетень. – К., 2011. – 91 с. – Режим доступу : http://govuadocs.com.ua/tw_files2/urls_2/627/d-626892/7z-docs/1.pdf.